

Modul 1: Dizajn a vedenie participatívnych procesov

Cieľ

Cieľom modulu je oboznámiť účastníkov s východiskami participatívnych prístupov vo verejnom rozhodovaní a pri tvorbe verejných politík. Po absolvovaní bude účastník/čka rozumieť prínosom aj nárokom participatívneho procesu. Bude pripravený/á na rozhodovania o primeranom postupe v konkrétnej situácii s využitím rôznych metód zapojenia zainteresovanej verejnosti. Účastníci sa dozvedia základné podmienky zapojenia zainteresovanej verejnosti do tvorby verejných politík ako aj aspekty, ktoré potrebujú zvažovať pri rozhodovaní o uplatnení participatívnych postupov.

Vzdelávacie okruhy

1. Východiská zapájania verejnosti do verejného rozhodovania a tvorby verejných politík

- Definícia pojmov: zapájanie verejnosti a občianska participácia, verejné rozhodovanie, občiansky aktivizmus, deliberácia/zvažovanie, stakeholder/zainteresovaný aktér, empowerment/zmocnenie,
- Dôvody zapájania verejnosti do verejného rozhodovania a tvorby verejných politík (legislatívne záväzky, medzinárodné záväzky, praktické dôvody)
- Účastníci verejného rozhodovania (rola expertov, predstaviteľov verejnej správy – politikov a úradníkov, investorov/podnikateľských subjektov, zástupcov zainteresovaných aktérov (inštitúcií i cieľových skupín) a verejnosti),
- Kontinuum stupňov zapájania verejnosti do verejného rozhodovania (od informovania až po budovanie konsenzu a delegovanie - koncept W. Potapchuka, rebrík participácie S. Arnsteinovej, štyri úrovne zapájania (zainteresovanej) verejnosti do tvorby verejnej politiky ďalšie úrovne, atď.).

2. Základný prehľad metód zapájania verejnosti do verejného rozhodovania a tvorby verejných politík

- Nástroje informovania verejnosti
- Metódy zisťovania názorov verejnosti
- Metódy verejnej diskusie - rôzne metódy deliberácie
- Nástroje e-participácie
- Príklady aplikácie metód v kontexte Slovenska/ Strednej Európy/ EÚ/globálneho kontextu

3. Postup tvorby verejnej politiky s účasťou verejnosti

- Model štyroch úrovní zapájania (zainteresovanej) verejnosti do tvorby verejnej politiky a z toho vyplývajúce scenáre procesu:
Scenár 1: Verejnosť je informovaná o tvorbe verejnej politiky

Scenár 2: Verejnosť sa zúčastňuje na diskusii o alternatívach verejnej politiky

Scenár 3: Verejnosť sa zúčastňuje na rozhodovaní o verejnej politike

Scenár 4: Verejnosť sa podieľa na dosahovaní dohody o prioritách verejnej politiky ako aj na jej realizácii

- Špecifické roly potrebné pre vedenie participatívneho procesu; koordinácia procesu, dizajnovanie procesu, facilitácia stretnutí, (externá) komunikácia v rámci participatívneho procesu, príprava a zverejňovanie zápisov zo stretnutí, atď.
- Rozhodnutie o participatívnej tvorbe verejnej politiky (podľa Creightona, 2005)
  - Očakávaný dopad verejnej politiky/rozhodnutia na verejnosť a kontroverznosť témy rozhodovania
  - Prítomnosť obmedzení participatívneho procesu
  - Minulé skúsenosti s podobnými verejnými politikami
- Príprava participatívneho procesu
  - Identifikovanie zainteresovaných aktérov
  - Identifikovanie tém problémov, ktoré má verejná politika riešiť, ako aj argumentácií pre možné alternatívy riešenia
  - Identifikovanie záujmov zainteresovaných a možných konfliktov medzi týmito záujmami
  - Návrh dizajnu procesu
- Návrh dizajnu procesu participácie (podľa Carpenter, 1994):
  - Model koordinačnej skupiny,
  - Konferenčný model,
  - Model vyjednávacích tímov.
- Práca s prípadovými štúdiami participatívneho rozhodovania, spoločného plánovania alebo participatívnej tvorby verejnej politiky (vybraté podľa kontextu relevantného pre účastníkov)
- Príprava návrhu procesu tvorby konkrétnej verejnej politiky účastníkov vzdelávacieho kurzu.

Rozsah modulu: 1 deň

Povinné študijné materiály:

Pravidlá zapájania verejnosti do tvorby verejných politík (pravidlá schválené vládou SR uznesením č. 645/2014), dostupné na:

https://www.minv.sk/swift_data/source/rozvoj_obcianskej_spolocnosti/aktuality/participacia/2014/05/Pravidla-zapajania-verejnosti_verejne-politiky.pdf

Miková, K. a Bianchi, G. (2000). Občania a verejné rozhodovanie. In: Ondrušek a kol.: **Čítanka pre pokročilé neziskové organizácie**, PDCS, Bratislava, dostupné na:

https://www.pdcs.sk/sk/publikacie/download/21_68fa827100c9852c05ff9cd555dd7798

(prehľad rámca pre participáciu)

Doplníme podľa spracovaných výstupov NP participácia

Odporúčaná literatúra:

Adams, R. (2008). **Empowerment, participation and social work**. New York: Palgrave Macmillan.

Arnstein, S. (1969). **A Ladder of Citizens Participation**. Journal of the American Institute of Planners. 35: 4, 216 —

224. Dostupné na: <http://dx.doi.org/10.1080/01944366908977225> - odporúčané najmä pre lektorov, aby poznali východiská participácie

Creighton, J.L. (2005). **The Public Participation Handbook. Making Better Decisions Through Citizen Involvement.** Jossey-Bass. Dostupné 5.2.2019 na:

<https://smartnet.niua.org/sites/default/files/resources/Public%20Participation%20Handbook.pdf> Publikácia ponúka široký prehľad o zapájaní verejnosti do rozhodovania, plánovania a realizácie participatívneho procesu. Nájdete v nej množstvo praktických tipov, napr. ako realizovať interview, viesť verejné stretnutie či spolupracovať s poradnou skupinou. Publikácia je v anglickom jazyku.

Gastil, J. a Peter Levine, eds. **The Deliberative Democracy Handbook: Strategies for effective civic engagement in the twenty-first century.** San Francisco: Jossey-Bass, 2005, s.68-79. ISBN 978-0-7879-7661-3.

OECD (2001), **Citizens as Partners: OECD Handbook on Information, Consultation and Public Participation in Policy-Making**, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264195578-en>. Prehľadná a obsiahla publikácia zaoberajúca sa zapájaním verejnosti do vecí verejných, v anglickom jazyku.

OECD (2004), **Promise and Problems of E-Democracy: Challenges of Online Citizen Engagement**, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264019492-en>

Plichtová, J. a Šestáková, A. (2018). [Slovník základných pojmov participácie občanov a verejnosti v kontexte demokracie.](#) ÚSVROS. Dostupné na: <https://cutt.ly/EoZpCk>

Program kurzu

1 deň [približne 8 hodín — 4 -5 tréningových blokov]

Uvádzané časy sú odhadované na veľkosť skupiny medzi 12-15 účastníkmi. Po každom tréningovom bloku (v trvaní medzi hodinou a dvomi) počítame s prestávkami cca 15 min a obedňajšou prestávkou cca 1 hodinu.

Čas	Tréningová aktivita	Poznámky pre lektora/ku
Prvý blok cca 95 min	<p>Privítanie a vzájomné predstavenie sa účastníkov a lektora/ky</p> <p>Návrh a dohoda na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cieľoch kurzu (v kontexte celého vzdelávania) • Návrh programu • Pravidlách vzájomného fungovania <p>Očakávania účastníkov</p> <p>Cvičenie: Skúsenosti účastníkov s participáciou alebo Cvičenie: Terminológia</p>	<p>Privítanie a úvodné dohody:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koliesko predstavenia sa účastníkov • Návrh pravidiel fungovania skupiny <p>Čas: 15 min</p> <p>Očakávania účastníkov</p> <p>Účastníci v dvojiciach/trojiciach diskutujú o svojich očakávaniach (cca 7 min), následne lektor zozbiera očakávania a napíše ich na jeden flipchart</p> <p>Čas: 40 min</p> <p>Cvičenie: Skúsenosti účastníkov s participáciou -Aktivita 1</p> <p>Čas: 40 min</p> <p>Cvičenie: Terminológia -Aktivita 2</p> <p>Čas: 50 min</p>
Druhý blok cca 100 min	<p>Cvičenie: “HOSTINA”</p> <p>Prezentácia lektorky: Východiská zapájania verejnosti / ilustratívne príklady</p> <p>Cvičenie: Skúsenosti účastníkov s konkrétnymi metódami zapájania verejnosti</p>	<p>Cvičenie: “HOSTINA” plus debrief -Aktivita 3</p> <p>Čas: 45-60 min</p> <p>Prezentácia lektorky - Aktivita 4 (prvá časť)</p> <p>Čas: 25 min</p> <p>Cvičenie: Skúsenosti účastníkov s konkrétnymi metódami zapájania verejnosti - Aktivita 5</p> <p>Čas: 10-40 min</p>
Tretí blok cca 100 min	<p>Prezentácia lektorky: Postup tvorby verejnej politiky s účasťou verejnosti (prvá časť)</p> <p>Cvičenie: Mapovanie stakeholdrov a ich záujmov v súvislosti s tvorenou verejnou politikou</p>	<p>Prezentácia lektorky - Aktivita 4 (druhá časť obsahujúca Prípravu participatívneho procesu)</p> <p>Čas: 25 min</p> <p>Cvičenie: Mapovanie stakeholdrov a ich záujmov v súvislosti s tvorenou verejnou politikou - Aktivita 6</p> <p>Čas: 75 min</p>
Štvrtý blok cca 100 min	<p>Prípadová štúdia: napr. Šafárikovo námestie</p>	<p>Prípadová štúdia: napr. Šafárikovo námestie - (Aktivita 7 - možný príklad práce s prípadovou štúdiou)</p> <p>Čas: 90 min</p> <p>Prezentácia lektorky- Aktivita 4 (tretia časť Návrh dizajnu participácie)</p>

	Prezentácia lektorky: Postup tvorby verejnej politiky s účasťou verejnosti (Návrh dizajnu participácie)	Čas: 10 min
Piaty blok cca 70 min	<p>Cvičenie: Najčastejšie mýty a strachy o participácií alebo Cvičenie: Kvíz</p> <p>Zadanie domácej úlohy: štúdium textov súvisiacich s procesom tvorby verejnej politiky a premyslenie si vlastnej prípadovej štúdie a príprava vlastného procesu. DÚ je potrebné pripraviť pred 3. modulom. Na 3. kurze s ňou budeme ďalej pracovať.</p> <p>Voliteľné: spätná väzba na prvý deň kurzu</p>	<p>Cvičenie: Najčastejšie mýty a strachy o participácií - Aktivita 8 Čas: 50 minút</p> <p>Cvičenie: Kvíz- Aktivita 9 Čas: 20 - 30 minút</p>

Aktivita 1: Skúsenosti účastníkov s participáciou

<p>Trainingová aktivita</p> <p>Cieľ aktivity</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zistiť a zdieľať doterajšie skúsenosti účastníkov s participáciou, vzájomné spoznanie sa v skupine. <p>Postup</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lektor/ka rozdelí účastníkov do trojíc až štvoríc. • Účastníci majú úlohu sa v skupinách porozprávať o tom, aké sú ich skúsenosti s participáciou - zapojením verejnosti do verejných politík (nezáleží, aká bola ich pozícia v procese). Okrem popisu situácie lektor/ka vyzve skupinky, aby skúsili identifikovať, čo ich táto skúsenosť naučili o participácii (aké významné momenty táto skúsenosť priniesla - či už pozitívne alebo negatívne). • Následne v celej skupine lektor/ka zbiera zásadné podnety a skúseností s participáciou účastníkov. <p>Debrief</p> <ul style="list-style-type: none"> • V závere diskusie by mal/a lektor/ka poukázať na kľúčové myšlienky z diskusie a prepojiť ich s programom vzdelávacích modulov a odhaliť, na ktoré skúseností účastníkov budú tieto moduly reagovať.	<p>Poznámky pre lektora/lektorku</p> <p>Potrebné vybavenie a materiály</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostatok priestoru pre prácu v menších skupinách • je možné použiť aj podnetové obrázky znázorňujúce nešpecifické verejné stretnutia, demonštrácie, diskusie skupín, stretnutia, skupiny ľudí diskutujúce v rôznych prostrediach <p>Časový rozvrh:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inštrukcia a rozdelenie do skupín: 5 minút • Diskusia v malých skupinách: 15 minút • Zhrnutie diskusie: 20 minút <p>Celkový čas: 40 minút</p> <p>Odporúčania pre lektora/ku:</p> <p>Lektor/ka by mal sledovať priebeh diskusií v menších skupinách a následne podnecovať skupiny pri selektovaní kľúčových myšlienok a zaujímavostí.</p> <p>Lektor/ka by mal zažitých skúseností využívať ďalej v tréningu a prepájať ich s prezentovanými informáciami.</p>
---	--

Aktivita 2: Terminológia participácie

Popis aktivity

Cieľ aktivity

- Vytvoriť spoločné porozumenie kľúčovým pojmom a konceptom v téme participatívnej tvorby verejných politík

Postup

- Lektor/ka rozdelí účastníkov do trojíc až štvoríc.
- Každý skupinke lektor/ka prideli 2-3 pojmy (napríklad participácia, deliberácia, deliberatívna demokracia, verejná politika, zainteresovaný aktér (stakeholder), zmocnenie (empowerment), znevýhodnené skupiny, verejný záujem, aktivista/aktivistka (pre inšpiráciu ohľadom možných pojmov pozri [Handout 1](#))
- Úlohou skupinky je diskutovať o jednotlivých pojmov a pripraviť vlastnú definíciu/porozumenie pojmu s minimálne jedným príkladom.
- Po ukončení diskusia v skupinách vyzve lektor/ka účastníkov, aby sa vrátili do celej skupiny. Úlohou každej podskupiny je vysvetliť jednotlivé pojmy aj s príkladmi.

Debrief/reflexia

- Počas diskusie lektor/ka podľa potreby ponúka upresnenia jednotlivých pojmov vo význame v ktorom sa budú používať v priebehu tréningu (môže ich mať v prezentácii a premietnuť), príp. doplniť vlastné príklady. V závere diskusie by malo byť zjednotené porozumenie jednotlivých pojmov v rámci skupiny.
- Lektor/ka povzbudzuje účastníkov používať príklady pre jednotlivé pojmy - tie umožňujú získať konkrétnejšie a uchopiteľnejšie porozumenie pojmu.
- Lektor/ka rozdá základné pojmy spolu s definíciami účastníkom v tlačenej podobe, prípadne sú súčasťou prezentácie. ([Handout 1](#))

Poznámky pre lektora/lektorku

Potrebné vybavenie a materiály

- Vypísané pojmy na flipchartovom papieri (príp. prezentované prostredníctvom dataprojektoru)
- Manuály s vysvetlenými pojmami

Časový rozvrh:

- Inštrukcia a rozdelenie do skupín: 5 minút
- Diskusia v menších skupinách: 15 minút
- Diskusia a zhrnutie v celej skupine: 30 minút

Celkový čas: 50 minút

Odporúčania pre lektora/ku:

Lektor/ka by mal/a mať vopred ujasnené, v akom význame chce jednotlivé pojmy počas tréningu používať. V prípade, že ide o skupinu, ktorá má v oblasti nízke vedomosti a limitované skúsenosti, je možné rozdať skupinám totožné pojmy (príp. zabezpečiť, aby sa každý pojem opakoval 2x), príp. pojmy rozdať aj s definíciami (v takom prípade účastníci diskutujú viacerými príkladmi, než o samotnom význame).

Lektor/ka by mal/a príklady k pojmom uvádzať v nadväznosti na prax a profesné zázemie jednotlivých účastníkov.

Definície pojmov môže lektor/ka čerpať z Plichtová, J. a Šestáková, A. (2018). [Slovník základných pojmov participácie občanov a verejnosti v kontexte demokracie](#). ÚSVROS.

Dostupné na: <https://cutt.ly/EoZpCk>

Aktivita 3: Hostina

Trainingová aktivita

Cieľ aktivity

- Prakticky demonštrovať a pochopiť rôzne vzory správania zainteresovaných aktérov (stakeholderov) v participatívnych procesoch a ich dôsledky.

Postup

- Lektor/ka uvedie kontext rolovej hry v podobe príbehu. (Podľa písomnej inštrukcie, ideálne znázornenej na flicharte - potrebné je najmä pre znázornenie komunikácie medzi Prípravným výborom, Poradným výborom a Občanmi). Lektor/ka predstaví pravidlá komunikácie všetkých troch skupín. V prípade otázok vyjasňuje zadanie bez pridávania nových pravidiel.
- Lektor/ka rozdelí účastníkov na 3 skupiny, môže účastníkom umožniť aby si vybrali skupinu do ktorej chcú patriť. Najväčšia skupina by mali byť občania, prípravný poradný výbor tvoria 3 (max 4) ľudia.
- Prípravný výbor a Poradný výbor sedia v jednej miestnosti (pre rozmiestnenie pozri stôlpec vedľa), Občania sedia, prípadne stoja, v inej miestnosti. Podrobnú konkrétne zameranú inštrukciu k hre dostane každý člen skupiny.
- Lektor/ka môže simulácie plniť rolu "kuriéra písomných odkazov".
- Po rozdelení do skupín a ich rozmiestnení k správnym stolom/miestam začína simulácia.
- Lektor/ka počas prehrávania rolí pozoruje skupinu a zaznamenáva si dôležité momenty týkajúce sa postupnosti komunikácie medzi skupinami a postupu tvorby jedálneho lístka.
- Lektor/ka v cca 20 minútach (ak skupina prirodzene neskončila) upozorňuje na čas a potrebu ukončenia diskusie a prezentovania finálneho menu Prípravným výborom. Po dokončení menu max však po 30 minútach lektor/ka ukončuje prehrávanie a zvolá všetkých účastníkov do jednej miestnosti.
- na záver nechá lektor/ka zástupcovi/zástupkyňu Prípravného výboru odprezentovať finálne menu a vyzve ostatných účastníkov aby každý sám za seba vyjadrili spokojnosť s finálnym menu ako aj s procesom jeho tvorby (napr. označením rukou na škále od úplne nespokojný po úplne spokojný).

Poznámky pre lektora/lektorku

Potrebné vybavenie a materiály

- Písomná inštrukcia pre každého účastníka ([Handout 2](#))
- Čisté A4 kancelárske papiere - cca 20 ks
- Možnosť práce jednej zo skupín vo vedľajšej miestnosti (prípadne na dostatočnej priestrannosti chodbe).
- V miestnosti sú umiestnené dva stoly oproti sebe vo vzdialenosti cca 4-5 metrov (tak, aby bolo medzi nimi možné dohodiť skrčený papier, ale aby to nebolo úplne jednoduché). Pri stoloch, z opačných strán, sú umiestnené 3-4 stoličky (podľa počtu členov poradného a prípravného výboru), tak aby sa členovia poradného a prípravného výboru na seba videli. Stoly je možné označiť menovkami "Prípravný výbor" a "Poradný výbor".

Časový rozvrh:

- Inštrukcia a rozdelenie do skupín: 5 minút
  - Prehrávanie rolí: 20 minút
  - Reflexia rolovej hry: 20 - 35 minút
- Celkový čas: 45 - 60 minút

Odporúčania pre lektora/ku:

- Lektorka si počas hry musí rozmyslieť, na ktorú tému zameria reflexiu skupiny, aby čo najlepšie vyťažila zo špecifickej skúsenosti účastníkov z rolovej hry.
Možné témy:
  - Ako konkrétna rola v rozhodovaní ovplyvňuje správanie človeka (konám rovnako keď som v role občana ako keď som v role s rozhodovacou právomocou)?
  - Čo je hlavnou úlohou Prípravného výboru a) tvoriť menu alebo b) riadiť proces tvorby menu?
  - Kedy a ako je dobré zapojiť poradný výbor a občanov? (je jednoduchšie

Debrief

- Lektor/ka vedie reflektujúcu diskusiu o simulácii napríklad cez nasledujúce otázky:
  - Splnili ste zadanie? Ako vyzerá výsledné menu?
  - Ako ste sa cítili v danej roli? Čo bolo ťažké a čo ľahké? (odpovedajú postupne členovia jednotlivých skupín)
  - Čo pomohlo efektívne vyplniť zadanie a čo naopak, aké správanie/postupy/návrhy blokovali prijatie dobrého rozhodnutia?
  - pre jednotlivé skupiny: Aká bola vaša predstava o postupe počas 20 minút? Dodržali ste pôvodne zamýšľaný postup? Ak nie prečo nie?
  - Bola komunikácia medzi skupinami hladká alebo komplikovaná? V čom?
  - Boli konflikty medzi skupinami? Ako sa prejavovali? Ako ste na ne reagovali?
  - Bolo v tej hre niečo podobné s vaším reálnym životom v meste či obci?
  - Čo sa môžeme z tejto hry naučiť?
- V závere diskusie by mal/a lektor/ka poukázať na kľúčové myšlienky z diskusie týkajúce sa najmä postupu Prípravného výboru pri zapájaní ostatných skupín do rozhodovania.

zapájať občanov pri rozširovaní možností riešenia (v divergentnej fáze) ako do zužujúcej (konvergentnej) fázy rozhodovacieho procesu.

- Čo my očakávame od tých, ktorí v obci či štáte rozhodujú?

Aktivita 4: Východiská zapájania verejnosti a postup tvorby verejnej politiky s účasťou verejnosti

(podklad pre prezentáciu lektora/ky)

V tejto časti ponúkame hlavné okruhy tém, ktoré by si lektor/ka mali pripraviť do prezentácie pre účastníkov, vrátane odkazov na zdrojovú literatúru. Je vhodné aby lektor/ka použili vlastné príklady na ilustráciu princípov alebo úrovni participácie, ako aj na popis priebehu tvorby verejnej politiky. Základné teoretické východiská je vhodné prezentovať priamo na kurze, zvyšok môžu účastníci získať v podobe odporúčanej literatúry.

- **Kontinuum stupňov zapájania verejnosti do verejného rozhodovania** - od informovania až po budovanie konsenzu a delegovanie - koncept W. Potapchuka (v Miková, K. a Bianchi, G., 2000), rebrík participácie S. Arnsteinovej (1969), štyri úrovne zapájania (zainteresovanej) verejnosti do tvorby verejnej politiky ďalšie úrovne (v Pravidlá zapájania verejnosti do tvorby verejných politík, 2014) , prípadne.
- **Postup tvorby verejnej politiky s účasťou verejnosti** (v Pravidlá zapájania verejnosti do tvorby verejných politík, 2014) - Model štyroch úrovni zapájania (zainteresovanej) verejnosti do tvorby verejnej politiky a z toho vyplývajúce scenáre procesu:
Scenár 1: Verejnosť je informovaná o tvorbe verejnej politiky
Scenár 2: Verejnosť sa zúčastňuje na diskusii o alternatívach verejnej politiky
Scenár 3: Verejnosť sa zúčastňuje na rozhodovaní o verejnej politike
Scenár 4: Verejnosť sa podieľa na dosahovaní dohody o prioritách verejnej politiky ako aj na jej realizácii
- **Základný prehľad metód zapájania verejnosti do verejného rozhodovania a tvorby verejných politík**
  - Nástroje informovania verejnosti
  - Metódy zisťovania názorov verejnosti
  - Metódy verejnej diskusie - rôzne metódy deliberácie
  - Nástroje e-participácie
  - Príklady aplikácie metód v kontexte Slovenska/ Strednej Európy/ EÚ/globálneho kontextu
- **Špecifické roly potrebné pre vedenie participatívneho procesu** (v Pravidlá zapájania verejnosti do tvorby verejných politík, 2014); koordinácia procesu, dizajnovanie procesu, facilitácia stretnutí, (externá) komunikácia v rámci participatívneho procesu, príprava a zverejňovanie zápisov zo stretnutí, atď.
- **Rozhodnutie o participatívnej tvorbe verejnej politiky** (podľa Creightona, 2005)
  - Očakávaný dopad verejnej politiky/rozhodnutia na verejnosť a kontroverznosť témy rozhodovania
  - Prítomnosť obmedzení participatívneho procesu
  - Minulé skúsenosti s podobnými verejnými politikami
- **Príprava participatívneho procesu** (v Pravidlá zapájania verejnosti do tvorby verejných politík, 2014)
  - Identifikovanie zainteresovaných aktérov
  - Identifikovanie tém problémov, ktoré má verejná politika riešiť, ako aj argumentácií pre možné alternatívy riešenia
  - Identifikovanie záujmov zainteresovaných a možných konfliktov medzi týmito záujmami
  - Návrh dizajnu procesu
- **Návrh dizajnu procesu participácie** (podľa Carpenter, 1994 v Ondrušek, D. a Miková, K. - eds. 2009):

- Model koordinačnej skupiny,
- Konferenčný model,
- Model vyjednávacích tímov.

Aktivita 5: Skúsenosti účastníkov s konkrétnymi metódami zapájania verejnosti

<p>Tréningová aktivita</p> <p>Cieľ aktivity</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spoznať praktické skúsenosti účastníkov s metódami zapájania verejnosti, špecificky s:<ul style="list-style-type: none"> ○ Nástrojmi informovania verejnosti a ○ Metódami zisťovania názorov verejnosti • Umožniť účastníkom zdieľať skúsenosti s kolegami. <p>Postup</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lektor/ka po prezentácii vyzve účastníkov, aby sa postavili. • Následne lektor/ka vyzve účastníkov, aby si v priestore predstavili priamku, ktorá predstavuje škálu. Na jednej strane tejto priamky budú stáť tí, ktorí nemajú žiadne skúsenosti nástrojmi informovania a zisťovania názorov verejnosti a na opačnom konci tí, ktorí seba vnímajú ako veľmi skúsených až expertov/expertky vo využívaní nástrojov informovania a zisťovania názorov verejnosti. Ostatní sa rozmiestnia na škálu podľa svojho uváženia tam, kde to najviac charakterizuje ich skúsenosť s nástrojmi informovania a zisťovania názorov verejnosti. • Pri zoraďovaní sa si účastníci vyjasňujú svoju skúsenosť v porovnaní s ostatnými. Keď sú zoradení lektor/ka umožní každému jednou vetou pomenovať svoju skúsenosť, pričom začne pri neskúsených a skončí pri skúsených. (V prípade krátkeho času cvičenie môže skončiť v tomto bode.) • Následne lektor/ka rozdelí účastníkov do trojíc pričom ich rozpočíta tak, aby v každej skupine bol aj neskúsený aj skúsený účastník. • Lektor skupinám zadá úlohu prediskutovať skúsenosti s využívaním nástrojov informovania a zisťovania názorov verejnosti, tak že si trojica vyberie jeden nástroj informovania, ktorý sa aspoň jednému/nej z nich osvedčil a spoločne ho opíšu (v akej situácii je nástroj vhodný, kedy nie je vhodný, na čo je potrebné si dať pozor, v akej konkrétnej situácii nástroj využili). Výsledok napíšu na flipchart. Rovnakým spôsobom vyberú a popíšu jeden nástroj/metódu zisťovania názorov verejnosti. <p>Debrief</p>	<p>Poznámky pre lektora/ku</p> <p>Potrebné vybavenie a materiály</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dostatok priestoru pre pohyb účastníkov a prácu v trojiciach. • flichartové papiere a fixy - jeden flichartový papier pre trojicu <p>Časový rozvrh:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inštrukcia: 3 minúty + 5 minút • Diskusia: 8 - 35 minút <p>Celkový čas: 10-40 min</p> <p>Odporúčania pre lektora/ku:</p> <p>Cvičenie je možné podľa časové hľadisko prispôbiť. Je vhodným cvičením po prezentácii, nakoľko pracuje aj s pohybom účastníkov.</p> <p>Môže mať napríklad charakter rýchleho zmapovania skúseností účastníkov a vybrania pár príkladov skúseností.</p> <p>Cvičenie však môže lektor/ka využiť na dlhšiu a intenzívnejšiu diskusiu o príkladoch a skúsenostiach s jednotlivými metódami.</p> <p>Pri skúsenejšej skupine môže lektor/ka účastníkov inštrukciou smerovať viac napríklad k inovatívnym, nie až tak často používaným metódam napr. využívajúcim e-nástroje alebo k metódam špecificky relevantným pri práci s verejným priestorom, pri tvorbe strategického dokumentu na miestnej úrovni, alebo inak tematicky zrámcovať zadanie pre jednotlivé skupiny..</p> <p>Lektor/ka môže využiť referenciu na popis nástrojov napr.:</p> <p>Miková K., Z. Pauliniová, L. Briestenský, G. Bianchi: <i>Občianska participácia</i>. CD manuál</p>
--	---

- Na záver lektor/ka požiada účastníkov o vyvesenie flipchatov a stručné prezentovanie jednotlivých vybraných metód.
- Lektor/ka môže v prípade potreby a času prezentácie dopĺňať prípadne odkazovať na zdrojovú literatúru v ktorej sú nástroje podrobnejšie popísané.

pre pracovníkov samospráv o účasti verejnosti na veciach verejných, EKS a PDCS, 2003

Aktivita 6: Mapovanie stakeholdrov a ich záujmov v súvislosti s tvorenou verejnou politikou

<p>Trainingová aktivita</p> <p>Cieľ aktivity</p> <ul style="list-style-type: none"> Prakticky precvičiť analýzu zainteresovaných aktérov pre vybrané prípady situácií. <p>Postup</p> <ul style="list-style-type: none"> Lektor/ka vyzve účastníkov, aby pomenovali 3-4 situácie verejného rozhodovania, ktoré ich čakajú v blízkej budúcnosti a o ktorých by chceli v rámci skupiny diskutovať (napr. plánovanie rekonštrukcie námestia, tvorba komunitného plánu sociálnych služieb, tvorba stratégie kultúry VÚC a pod.). Situácie zachytí na flipchartový papier. Následne lektor/ka vyzve ostatných účastníkov, aby si vybrali, na ktorých situáciách by chceli v skupine pracovať (je vhodné, aby v 1 skupine nebolo menej ako 2 viac ako 4 ľudia). Úlohou skupín je vypracovať analýzu stakeholderov pre vybranú situáciu podľa obrázkov v Handoute 3. Lektor/ka vysvetlí postup mapovania stakeholdrov. Lektor/ka rozdá každej skupine A3 papier na ktorý si účastníci nakreslia sústredené kruhy zainteresovaných aktérov a figúrky zvierat. Účastníci v malej skupine majú za úlohu pre svoju špecifickú verejnú politiku identifikovať konkrétnych zainteresovaných aktérov (napr. vedúci odboru sociálnych služieb nášho mesta p. Mrkvička) a zaznačiť ho do relevantného okruhu stakeholdrov. Následne využijú zvieratká ako metaforu pre jednotlivých aktérov (napr. jeho postoj alebo správanie) a rozmiestnia ich do kružníc na papieri. Po 15 až 20 minútach lektor/ka zvolá všetkých účastníkov do jednej skupiny pre potreby zhrnutia. <p>Debrief</p> <ul style="list-style-type: none"> Jednotlivé skupiny predstavia svoju analýzu - kto sú ich identifikovaní stakeholderi a prípadne aké sú témy, ktoré ich zaujímajú, aká je ich moc a záujem (obrázok 2 v Handoute 3). Lektor/ka podnecuje účastníkov, aby sa vzájomne inšpirovali a dopĺňali. Lektor/ka rovnako upozorňuje na	<p>Poznámky pre lektora/lektorku</p> <p>Potrebné vybavenie a materiály</p> <ul style="list-style-type: none"> Figúrky zvierat (cca 10 figúrok na jednu malú skupinku) Flichartové papiere na vytvorenie mapy stakeholdrov Handout 3 alebo prezetácia s obrázkami z handoutu <p>Časový rozvrh:</p> <ul style="list-style-type: none"> Inštrukcia a zber situácií zo skupiny a rozdelenie do menších skupín: 10 minút Diskusia v menších skupinách: 20 minút Diskusia v celej skupine: 30 minút <p>Čas: 60 minút</p> <p>Odporúčania pre lektora/ku:</p> <p>Využitie figúrok zvieratiek má výrazne dynamizujúci efekt pri diskusii skupín súčasne je potrebné, aby lektor/ka upozornil skupiny, že figúrky zvierat nemajú slúžiť na zosmiešnenie jednotlivých aktérov. Metafora zvierat má pomôcť účastníkom čo najpresnejšie špecifikovať daného aktéra a neostať vo všeobecnej rovine (napr. "firmy", "neziskovky" a pod.)</p> <p>Doplniť fotku aktivity</p>
---	--

<p>možné mýty a stereotypy, ktoré môžu pri takejto analýze vzniknúť.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lektor/ka v závere pomenuje odporúčané spôsoby práce s jednotlivými okruhmi zainteresovaných aktérov v rámci participatívneho procesu.	
---	--

Aktivita 7: Prípadová štúdia rekonštrukcie Šafárikovho námestia (príklad)

<p>Trainingová aktivita</p> <p>Cieľ aktivity</p> <ul style="list-style-type: none"> Prakticky precvičiť zostavovanie postupu tvorby verejnej politiky na reálnom praktickom príklade, ktorý lektor/ka detailne pozná a v ktorom môže zdieľať praktické skúsenosti. <p>Postup</p> <ul style="list-style-type: none"> Lektor/ka uvedie kontext prípadovej štúdie ideálne za pomoci vizuálnej prezentácie (príklad možných obrázkov je v Handoute 4). Popíše východiskovú situáciu do momentu, v ktorom bol potrebný zásah konzultanta/ka, exerta/ka na participáciu. Požiadá účastníkov aby sa rozdelili do menších skupín, napríklad podľa toho komu by poskytovali konzultácie (napr. aktivistom alebo obci). Skupiny by mali mať maximálne 5 účastníkov. Lektor/ka rozdá účastníkom písomnú inštrukciu (Handout 5) a po zodpovedaní na vyjasňujúce otázky účastníkov ich nechá pracovať cca 30 minút. Úlohou účastníkov je pripraviť procesový návrh participácie v konkrétne prezenovano prípade. Lektor/ka sleduje prácu skupín a v prípade potreby účastníkom otázkami, alebo aj priamo, pomáha s návrhom participatívneho procesu. Každá malá skupina svoj návrh napíše na flipchartový papier. Po cca 30 minútach lektor/ka zvolá všetkých účastníkov do jednej skupiny a požiadá ich o prezentáciu ich výsledku. <p>Debrief</p> <ul style="list-style-type: none"> Jednotlivé skupiny predstavia svoj návrh a ostatní účastníci a lektor/ka dávajú nevyhnutné vyjasňujúce otázky prípadne stručne komentujú navrhnutý postup. Lektor/ka podnecuje účastníkov, aby sa vzájomne inšpirovali a dopĺňali. Lektor/ka upozorňuje na princípy tvorby návrhu participatívneho procesu, prípadne na riziká zvoleného postupu. Lektor/ka v závere odprezentuje reálny proces, ktorý v danom prípade prebehol, ako aj jeho dopad na reálny verejný priestor/ stratégiu/ služby, ktoré vďaka procesu vznikli.	<p>Poznámky pre lektora/lektorku</p> <p>Potrebné vybavenie a materiály</p> <ul style="list-style-type: none"> Prezentácia s kontextom prípadovej štúdie, reálnym participatívnym procesom a výsledkom Inštrukcia pre účastníkov Flipchartové papiere - jeden pre každú menšiu skupinu <p>Časový rozvrh:</p> <ul style="list-style-type: none"> Prezentácia kontextu prípadovej štúdie a rozdelenie do menších skupín: 15 minút Diskusia v menších skupinách: 30 minút Diskusia v celej skupine: 30 minút Prezentácia lektora/ky - 15 min <p>Čas: 90 minút</p> <p>Odporúčania pre lektora/ku:</p> <p>Lektor/ka by mal vybrať prípadovú štúdiu, ktorú veľmi dobre pozná (ideálne vlastnú) a súčasne by prípadová štúdia mala tematicky a z hľadiska úrovne verejnej správy (miesta, mestská, regionálna, celoštátna) zodpovedať kontextu, v ktorom účastníci pôsobia. Lektor/ka by si mal pripraviť vlastnú prezentáciu aj inštrukciu pre účastníkov.</p>
---	---

Aktivita 8: Najčastejšie mýty a obavy v súvislosti s participáciou

<p>Trainingová aktivita</p> <p>Cieľ aktivity</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spoznať najčastejšie mýty a strachy o participácií a prakticky si presvedčiť možnosti vyjednávania pri kontakte s protiargumentmi smerom k participácií verejnosti. <p>Postup</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lektor začne s úvodnou inštrukciou pod ľa Handoutu 6 • Následne lektor nechá účastníkov, aby si vylosovali svoje role, čím vzniknú dve väčšie skupiny: osoby angažujúce sa za participáciu a osoby, ktoré sedia za dverami. • Lektor vyzve, aby sa „ľudia z úradu“ presunuli do rohov miestnosti, ktoré lektor pred tým označí papiermi A4 s číslami dverí a funkciou (pod ľa Handoutu 6) • Ostatní účastníci s rolou osôb angažujúcou sa za participáciu obdržia od lektora spoločnú inštrukciu. Po 5 minútovej príprave lektor stopuje 20 minút pre vyjednanie jednotlivých strán. • Po 20 minútach lektor/ka cvičenie zastaví a nasleduje spoločná diskusia. <p>Debrief</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lektor zistí stav aktivity – koľko ľudí za dverami sa podarilo presvedčiť. Otvára diskusiu smerujúcu na témy:<ul style="list-style-type: none"> ○ Aké boli argumenty a protiargumenty, ako bolo s nimi možné pracovať? ○ Čo malo vplyv na úspech presadzovania participácie? ○ V čom sú aj strachy a mýty opodstatnené? ○ Aké stratégie môžeme, resp. musíme voliť, ak ideme ľudí presvedčať, aby boli naklonení participácií? ○ Existujú ešte nejaké prekážky participácie? Aké?	<p>Poznámky pre lektora/lektorku</p> <p>Potrebné vybavenie a materiály</p> <ul style="list-style-type: none"> • zelené a červené pečiatky alebo perá • A4 s číslami dverí a funkciou, kto za nimi sedí - pod ľa Handoutu 6 • vytlačené roly a inštrukcie pre účastníkov - Handoutu 6 <p>Časový rozvrh:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inštrukcia a príprava: 10 minút • Vyjednanie: 20 minút • Diskusia v celej skupine: 20 minút <p>Čas: 50 minút</p> <p>Odporúčania pre lektora/ku:</p> <p>Lektor/ka by mal pripraviť vlastnú inštrukciu pod ľa témy a úrovne verejnej správy (miesta, mestská, regionálna, celoštátna), na ktorej účastníci pôsobia. Rovnako môže doplniť/upraviť mýty uz ktorých vychádzajú modelové situácie aj na základe podnetov zo skupiny (najmä, pokiaľ zachytí špecifickú obavu počas trvania modulu).</p> <p>Lektor/ka by počas cvičenia mal sledovať diskusie vo dvojiciach a v prípade potreby im pomôcť.</p>
--	--

Aktivita 9: Kvíz

<p>Trainingová aktivita</p> <p>Cieľ aktivity</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zopakovať si naučené teoretické poznatky z modulu. <p>Postup</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lektor rozdelí skupinu do dvojíc a rozdá im inštrukcie s kvízom (Handout 7). <p>Debrief</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lektor po cca 10 minútach zastaví prácu na kvíze. Dvojice pred skupinou prezentujú svoje odpovede. Lektor zapisuje body na flipchart a prípadne nepresnosti upresňuje. • Vyhrávajúci tím môže získať čokoládu, knihu.	<p>Poznámky pre lektora/lektorku</p> <p>Potrebné vybavenie a materiály</p> <ul style="list-style-type: none"> • kvíz do každej dvojice (Handout 7) • odmenu pre vyhrávajúci tím • notebook, dataprojektor (v prípade rozstrelovej otázky) <p>Časový rozvrh:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inštrukcia: 2 minúty • Kvíz: 10 minút • Vyhodnotenie: 10-15 minút <p>Čas: 20 - 30 minút</p> <p>Odporúčania pre lektora/ku:</p> <p>Kvíz je potrebné upraviť podľa reálnych tém, ktoré budú počas tréningu prebraté. Pokiaľ dvojice získajú totožný počet bodov, je možné použiť rozstrelovú otázku (Handout 7). Lektor si môže podľa potreby doplniť otázky v kvíze.</p> <p>Pre oživenie je možné kvíz realizovať napríklad prostredníctvom online platforiem, napr Sli.do alebo Kahoot.</p>
---	--

Základné pojmy v participácii (príklad)

- **participácia (verejná participácia) ,**

Verejná participácia je organizovaný a metodický proces, na ktorom sa zúčastňujú zástupcovia verejnej správy a rozličných skupín v spoločnosti v snahe otvoriť diskusiu a spustiť kooperatívny konzultačný proces, zameraný na prijatie kolektívne záväzných rozhodnutí (Schroeter podľa Plichtová a Šestáková, 2018).

- **deliberácia**

Deliberácia je zdôvodňujúca diskusia, v ktorej zvažujeme všetky záujmy a perspektívy členov občianskej spoločnosti a s cieľom nájsť také riešenie problému, ktoré je akceptovateľné pre všetkých, minimálne pre tých, ktorých sa daná politika priamo týka.

Je to verejná diskusia, ktorá hľadá kolektívne riešenia aktuálnych sociálnych problémov, je potenciálne transformatívna a umožňuje občanom vyjadriť sa k danému problému z rozmanitých perspektív. Výsledkom je riešenie nastoleného problému, stanovenie pravidiel a noriem spoločenského a politického života, ich legitimizácia a prípadne modifikácia.

Charakteristikami deliberatívnosti sú

- zdôvodňujúcu reciprocitu
- otvorenosť, prístupnosť, publicitu
- záväznosť a zodpovednosť
- dynamiku procesu, ale aj mentálneho nastavenia účastníkov.

- **deliberatívna demokracia-**

Deliberatívna demokracia namiesto agregácie moci, strategického kalkulovania, politického vyjednávania či väčšinového hlasovania navrhuje politickú diskusiu medzi rovnocennými občiankami a občanmi. Cieľom je nastoliť rovnocenný dialóg medzi inštitúciami verejnej správy a verejnosťou. Ide teda o hľadanie takej politiky, ktorá uspeje v teste férovosti a spravodlivosti, (Plichtová a Šestáková, 2018)

- **verejná politika,**

Verejnou politikou sú dôležité rozhodnutia, záväzky a konanie ľudí, ktorí majú verejnú rozhodovaciu autoritu. Verejné politiky sa často zachytené v dokumentoch, ale ich reálna podoba je výrazne ovplyvnená tým, ako sú interpretované rôznorodými zainteresovanými subjektmi (upravené podľa Bryson, Crosby, 1992).

- **zainteresovaný aktér (stakeholder)**

Zainteresovaný aktér (stakeholder) je každá inštitúcia, organizácia, skupina alebo jednotlivec, ktorí si vo vzťahu k organizácii môžu niečo nárokovať; majú právo spolurozhodovať o zdrojoch, využívajú alebo poskytujú služby, alebo sú priamo ovplyvnení činnosťami v rámci organizácie (Bryson, 1988).

Vo vzťahu k rozhodovaniu rozoznávame tri základné kategórie stakeholdrov:

- 1) tí, ktorí sú formálne zodpovední za rozhodnutie,
- 2) tí, ktorí rozhodnutím budú ovplyvnení, alebo majú nejaký záujem na rozhodnutí a
- 3) tí, ktorí nejakým spôsobom môžu znemožniť alebo ovplyvniť realizáciu rozhodnutia (Potapchuk, 1991).

- **zmocnenie (empowerment)**

Zmocnenie predstavuje kapacitu jednotlivcov, skupín a/alebo komúní získať kontrolu nad vlastnými okolnosťami, využívať moc a dosiahnuť vlastné ciele; proces prostredníctvom ktorého samostatne, alebo spoločne, pomáhajú sebe aj iným zvyšovať kvalitu života (Adams, 2008).

Zmocnenie je proces, ktorého cieľom je nárast schopnosti konať, rozhodovať o sebe a dosahovať žiaduce ciele v zmysle spoločenských a politických zmien u znevýhodnených alebo marginalizovaných skupín. (Plichtová a Šestáková, 2018)

- **znevýhodnené skupiny**

5 situácií, kedy môžeme hovoriť znevýhodnení, nejakej sociálnej skupiny:

- sú vylúčení z účasti na dôležitých spoločenských aktivitách, u nás sa tým zväčša rozumie vylúčenie z trhu práce (marginalizácia)
- disponujú len malou autonómiou a mocou nad vlastnými životmi, sú podriadení autorite iných (bezmocnosť)
- výsledky ich práce prinášajú viac prospechu iným, než im samým (vykorisťovanie)
- majú len málo alebo žiadne možnosti ako vyjadriť svoje vlastné skúsenosti a perspektívu, ktoré sú pre väčšinu spoločnosť neviditeľné (kultúrny imperializmus)
- príslušníci daných skupín sú vystavení násiliu a obťažovaniu, ktoré je motivované nenávisťou, strachom alebo predsudkami voči tejto skupine. (Youngová podľa Plichtová a Šestáková, 2018)

- **verejný záujem**

- **aktivista/aktivistka**

Hostina¹

Prípravný výbor

Trvanie:

Po max 30 minútach musíte odovzdať splnenú úlohu.

Inštrukcia:

Vaša obec Gurmánovce chystá veľkú oslavu 700. výročia založenia. Okrem celodenného programu, vrcholiaceho ľudovou veselnicou sa má večer uskutočniť hostina pre stovku prominentných hostí - rodákov, čestných občanov, samosprávu, najaktívnejších občanov, podnikateľov atď... Starosta obce menoval **Prípravný výbor pre zabezpečenie hostiny**, ktorého členmi ste aj vy. Máte ťažkú úlohu - prídu vegetariáni i svetaznalí gurmáni a vy sa chcete blysnúť, aby si ľudia hostinu dlho zapamätali. Miestny kuchár si navyše potrpí na špeciality a odmietol variť "banality", teda tradičné menu (šunkovú rolku, rezeň, morčacie prsia s hranolkami...).

Vašou úlohou je pripraviť jednotné menu pre celú hostinu tak, aby obsahovalo nasledujúce chody:

- **aperitív,**
- **predjedlo,**
- **polievku,**
- **hlavný chod,**
- **šalát,**
- **zákusok,**
- **ovocie,**
- **nápoj**

Na plánovaní sa podieľajú tri skupiny:

1. **Prípravný výbor pre prípravu hostiny,**
2. **Poradný výbor Prípravného výboru, a**
3. **prostí občania.**

Sedíte za stolom a vašou úlohou je zostaviť menu.

Poradný výbor sa nachádza v tej istej budove ako vy, ale komunikovať s vami môže len prostredníctvom faxu. Svoje požiadavky môže hádzať na stôl Prípravnému výboru, avšak tie, čo spadnú na zem, nemožno zapracovať. Nemali by ste komunikovať priamo - starosta sa medzitým rozkmotril s predsedom.

S **občanmi** môžete komunikovať len prostredníctvom kuriéra, ktorého za nimi môžete a nemusíte vysielať.

---

¹ Spracovala Zora Pauliniová

Hostina

Poradný výbor

Trvanie:

Po max 30 minútach musíte odovzdať splnenú úlohu.

Inštrukcia:

Vaša obec Gurmánovce chystá veľkú oslavu 700. výročia založenia. Okrem celodenného programu, vrcholiaceho ľudovou veselnicou sa má večer uskutočniť hostina pre stovku prominentných hostí - rodákov, čestných občanov, samosprávu, najaktívnejších občanov, podnikateľov atď... Ste členovia poradného výboru - odbornej komisie, ktorá už dlhodobo a fundovane pomáha pri príprave rôznych akcií, organizovaných obcou. Ste hrdí na svoju odbornosť i na to, že vaše pripomienky tvoria základ mnohých koncepčných materiálov. Myslíte si, že starosta dáva zbytočne veľa miesta občanom, ktorí môžu prispieť len laickými názormi. Kvalifikovaným výberom menu chcete okrem iného dokázať, že vaša rola je nezastupiteľná.

Vašou úlohou je pripraviť jednotné menu pre celú hostinu tak, aby obsahovalo nasledujúce chody:

- **aperitív,**
- **predjedlo,**
- **polievku,**
- **hlavný chod,**
- **šalát,**
- **zákusok,**
- **ovocie,**
- **nápoj**

Na plánovaní sa podieľajú tri skupiny:

- 1. Prípravný výbor pre prípravu hostiny,**
- 2. Poradný výbor Prípravného výboru a**
- 3. prostí občania.**

S **Prípravným výborom** môžete komunikovať len prostredníctvom faxu, ktorý sa bohužiaľ často kazí. Počas posledného zasadnutia komisie sa váš predseda poharkal so starostom a obaja uprednostňujú písomnú komunikáciu.

S **občanmi** nekomunikujete - nevidíte na to dôvod.

Hostina

Občania

Trvanie:

Po max 30 minútach musíte odovzdať splnenú úlohu.

Inštrukcia:

Vaša obec Gurmánovce chystá veľkú oslavu 700. výročia založenia. Okrem celodenného programu, vrcholiaceho ľudovou veseliceou sa má večer uskutočniť hostina pre stovku prominentných hostí - rodákov, čestných občanov, samosprávu, najaktívnejších občanov, podnikateľov atď... Ako najaktívnejší občania sa tejto hostiny zúčastníte. Aj vy chcete zasiahnuť do tvorby menu. Nielenže budete vybrané jedlo sami jesť, ale navyše máte svoje informácie o chýbajúcich financiách v obecnej pokladni a nechcete, aby sa peniaze zbytočne prehajdákali.

Vašou úlohou je pripraviť jednotné menu pre celú hostinu tak, aby obsahovalo nasledujúce chody:

- **aperitív,**
- **predjedlo,**
- **polievku,**
- **hlavný chod,**
- **šalát,**
- **zákusok,**
- **ovocie,**
- **nápoj**

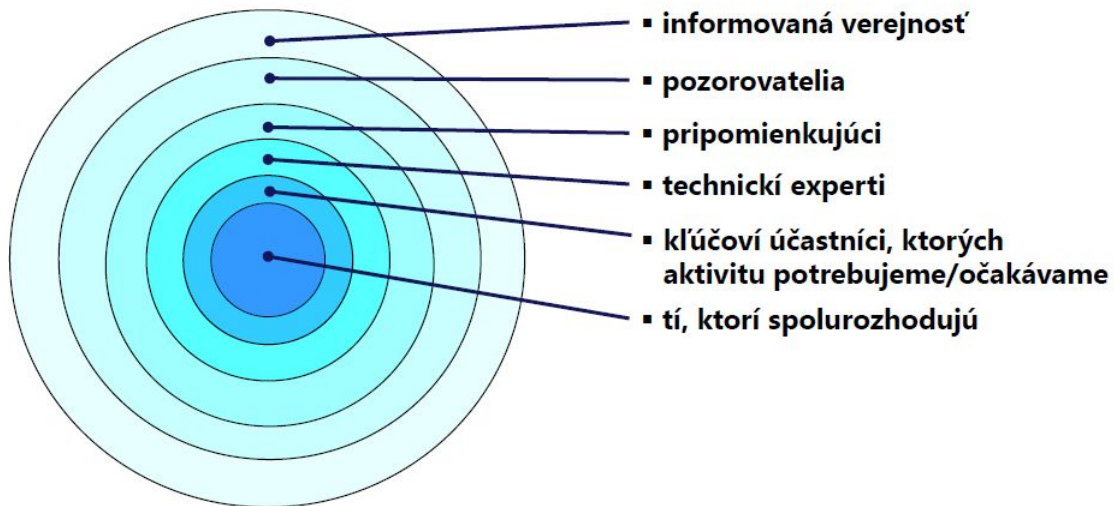
Na plánovaní sa podieľajú tri skupiny:

- 1. Prípravný výbor pre prípravu hostiny,**
- 2. Poradný výbor Prípravného výboru, a**
- 3. prostí občania.**

Nachádzate sa za zatvorenými dverami. S **Prípravným výborom** môžete komunikovať len prostredníctvom kuriéra (písomných odkazov), ktorého za vami môžu vyslať.

S **Poradným výborom** nekomunikujete, máte informáciu, že kulinárski experti nad vami iba ohľadujú nos.

Okruhy zainteresovaných aktérov/ stakeholdrov

(Creighton, 2005)

Posúdenie záujmu a vplyvu stakeholdrov

Zainteresovaný aktér	Témy	Záujem	Moc stakeholdra	Podpora/opozícia

(Creighton, 2005)

Šafárikovo námestie

Kaja Mikova, PDCS

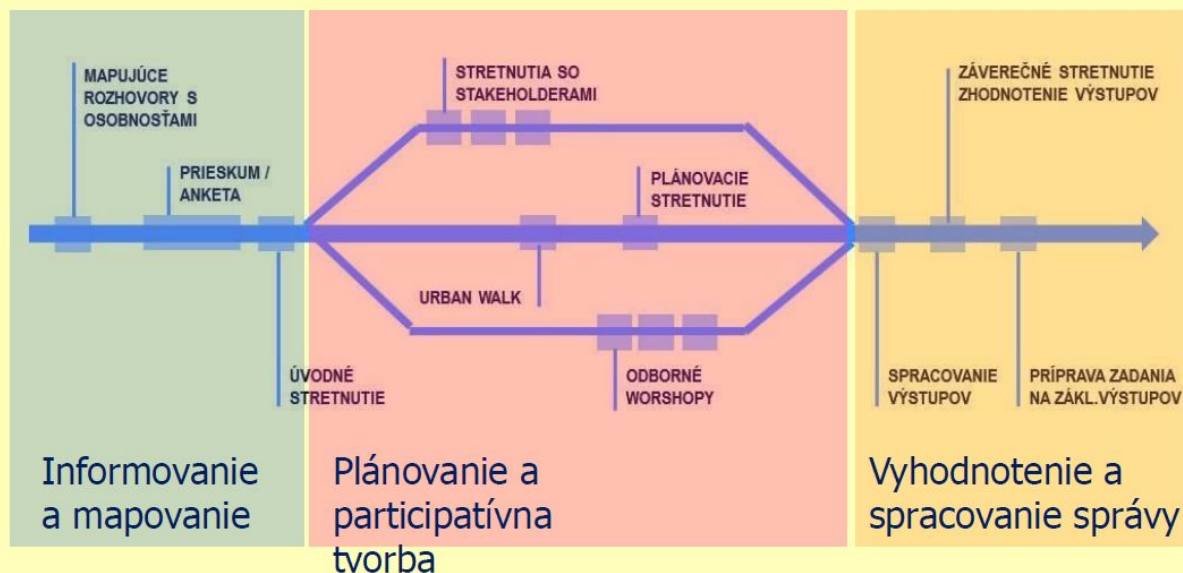

„Je to miesto, kde ľudia reálne žijú, nie je to vyľudnené Staré Mesto, skanzen... Odborníci by mali vedieť tak spracovať miesto, aby sa ľudia stretávali a integrovali vo svojich životoch, vznikali vzťahy.“

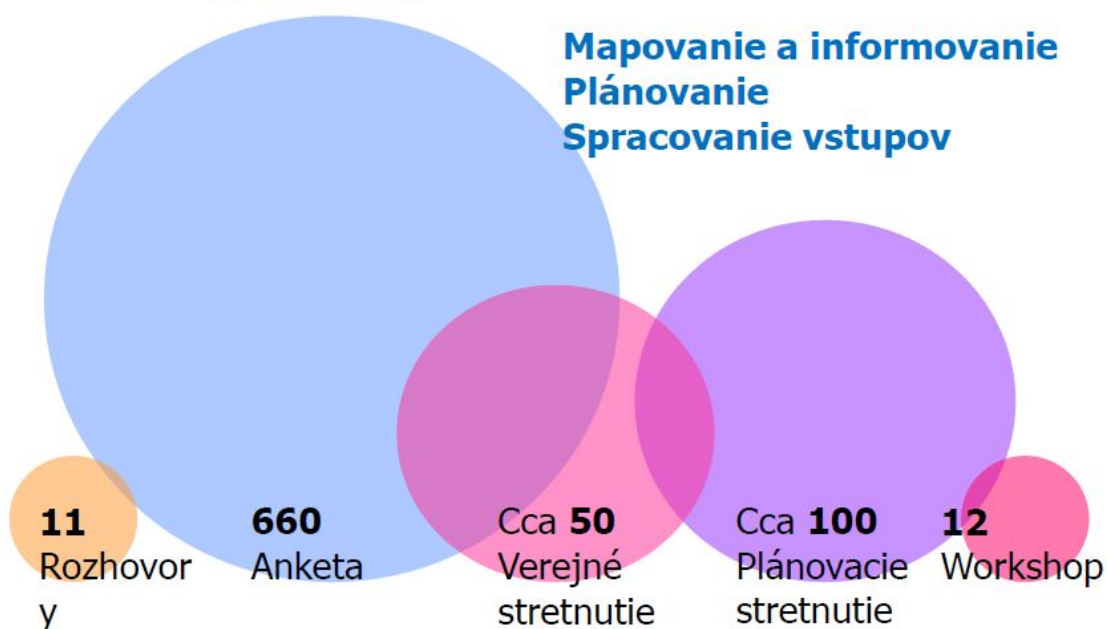
Dana Kleinert

Šafárikovo námestie / proces

Spracovala Zora Paulíniová, PDCS, 2015

Participačný koktail

Anketa

Online anketa / Dobrý trh / Staromestské noviny

**Skupinové záujmy, rozloženie síl,
oblasti zhody a nesúhlasu**

Kontext,
argumenty,
plánovacie dilemy

**Verejná diskusia
/21.9.2015**

Plánovacie stretnutie /

Špecifické potreby,
funkcie, zóny, dizajn

17.10.2015

Ako zrekonštruovať park: Šafárikovo námestie

Základné informácie

- Park sa nachádza v centre mesta, nie je však hlavným verejným priestranstvom v centre,
- Park je v blízkosti Univerzity Komenského, avšak v súčasnosti ho študenti veľmi nevyužívajú lebo cesta medzi parkom a budovami univerzity mesto práve rekonštruuje (rekonštrukcia už trvá vyše roka).
- Ľudia v okolí parku sú najmä tzv. “Prešpurčania” zo strednej a staršej generácie
- V blízkosti parku sa nachádza Modrý kostolík – jedna z najvýznamnejších (a najkrajších) historických budov v Bratislave
- Posledných cca 10 rokov park chátra.
- V poslednom roku a pol starostka MČ Bratislava – Staré mesto prišla s návrhom vybudovať pod parkom podzemné garáže. Obyvatelia z okolia parku proti takémuto zámeru protestovali (spísali petíciu) a tento projekt je momentálne zastavený.
- Približne v rovnakom čase iniciatíva dizajnérov a architektov zrealizovala nápad na umiestnenie objektu z lodných kontajnerov na vybetónovanú časť parku. Vytvorili mini dizajnérske” mestečko (z cca 7-mich lodných kontajnerov), v ktorom sa okrem obchodíkov, co-workingového hubu a opravovne bicyklov občas večer konali aj spoločné verejné aktivity s jedlom a hudbou. Starostka - v tom čase – tento nápad podporovala, ale obyvatelia v okolí voči projektu protestovali.
- Nový starosta zrušil kontrakt na prenájom verejného priestoru a obyvateľom prisľúbil, že kontajnery z parku budú odstránené.

Vaša úloha:

Ako možní konzultanti/ Ľudia so skúsenosťou so zapájaním zainteresovaných aktérov a verejnosti/ navrhnite postup (participatívny proces), ktorý by viedol k návrhu využitia verejného priestoru Šafárikovho námestia aj návrhu dizajnu budúceho verejného priestoru. Váš tím pomáha:

1. Miestnej samospráve - starostovi a vice- starostovi
2. Skupine umelcov, dizajnérov a aktivistov, ktorí na námestí umiestnili kontajneri

Pri návrhu postupu uvažujte cca v rámci najbližších 6-tich mesiacov.

Najčastejšie mýty a obavy v súvislosti s participáciou

Inštrukcia:

„Pre začatie participatívneho procesu nestačí iba nadšenie a dobrý úmysel. Je potrebné otvoriť viacero dverí a presvedčiť zodpovedných ľudí, aby dali participácii zelenú. Niektorí z vás si vyskúšajú, aké je to byť na jednej strane, ale aj na strane druhej. Situácia je nasledovná:

Obec má pripraviť Komunitný plán rozvoja sociálnych služieb. To, keď sa dopyčula mimovládna organizácia „Slnko sídliska“ pôsobiaca v obci, ktorá pracuje s deťmi, hneď sa potešila – je predsa potrebné, aby sa k takémuto dôležitému dokumentu vyjadrilo čo najviac ľudí. Slnko v obci úzko spolupracuje s úradom, kde je nápadu naklonená aj vedúca sociálneho oddelenia – participatívny proces pri tvorbe dokumentu sa jej zdá ako užitočný krok. Nápadu sú naklonení aj ďalší ľudia.

Je však potrebné presvedčiť ďalších ľudí z úradu. Potrebujete s nimi začať hovoriť. Navštívte ich a skúste ich presvedčiť o vašom nápade. Úrad už tiež tuší, že sa niečo chystá a je v očakávaní...”

Roly pre účastníkov:

Rola	Inštrukcia
vedúca sociálneho oddelenia	<i>Ste osoba angažujúca sa za participáciu Nájdite aj ostatných, ktorí sa za participáciu angažujú a počkajte si na spoločnú inštrukciu.</i>
terénne sociálne pracovníčky – hradená z národného projektu (vytlačíť 2x)	<i>Ste osoba angažujúca sa za participáciu Nájdite aj ostatných, ktorí sa za participáciu angažujú a počkajte si na spoločnú inštrukciu.</i>
obyvateľka, pravidelne angažujúca sa v komunite (vytlačíť 2-3x)	<i>Ste osoba angažujúca sa za participáciu Nájdite aj ostatných, ktorí sa za participáciu angažujú a počkajte si na spoločnú inštrukciu.</i>
Dobrovoľníci a pracovníci zo združenia Slnko sídliska (vytlačíť 3-4x)	<i>Ste osoba angažujúca sa za participáciu Nájdite aj ostatných, ktorí sa za participáciu angažujú a počkajte si na spoločnú inštrukciu.</i>

<p>Dvere číslo 112 Starosta obce</p>	<p>Participatívny proces je zbytočný, lebo aj tak posledné slovo majú poslanci a tí si rozhodnú po svojom.</p> <p>Inštrukcia: <i>Ste rozumný človek, ktorý preferuje jednoduché riešenia. Väčšinou počúvate čo vaši občania chcú ale očakávate rozumné argumenty, a tie vás presvedčia. Kým budete čakať, kto za vami vojde, môžete premýšľať nad tým, aké argumenty by vás osobne presvedčili.</i></p> <p>Pokiaľ vás argumenty aspoň trochu presvedčia, podpíšte svoje stanovisko zeleným perom/opečiatkujte zelenou pečiatkou.</p> <p>Pokiaľ sa stalo, že vás skupina nielenže nepresvedčila, ale ich prístup vo vás vyvolal pocit, že celý proces treba zastaviť, podpíšte hárok červeným perom/opečiatkujte červenou pečiatkou.</p>
<p>Dvere číslo 212 Predseda finančnej komisie</p>	<p>Participatívne procesy stoja veľa peňazí, na ktoré obce ani inštitúcie nemajú peniaze.</p> <p>Inštrukcia: <i>Ste otvorený dialógu a rozumné argumenty vás presvedčia. Kým budete čakať, kto za vami vojde, môžete premýšľať nad tým, aké argumenty by vás osobne presvedčili.</i></p> <p>Pokiaľ vás argumenty aspoň trochu presvedčia, podpíšte svoje stanovisko zeleným perom.</p> <p>Pokiaľ sa stalo, že vás skupina nielenže nepresvedčila, ale ich prístup vo vás vyvolal pocit, že celý proces treba zastaviť, podpíšte hárok červeným perom.</p>
<p>Dvere číslo 312 Predseda sociálnej komisie</p>	<p>Pri participácií verejnosti hrozí, že výstup bude nerealizovateľný alebo nekvalitný, lebo ho nebudú tvoriť experti.</p> <p>Inštrukcia: <i>Ste otvorený dialógu a rozumné argumenty vás presvedčia. Kým budete čakať, kto za vami vojde, môžete premýšľať nad tým, aké argumenty by vás osobne presvedčili.</i></p> <p>Pokiaľ vás argumenty aspoň trochu presvedčia, podpíšte svoje stanovisko zeleným perom.</p> <p>Pokiaľ sa stalo, že vás skupina nielenže nepresvedčila, ale ich prístup vo vás vyvolal pocit, že celý proces treba zastaviť, podpíšte hárok červeným perom.</p>

<p>Dvere číslo 412</p>	<p>Participatívne procesy sú zdĺhavé a zbytočne predlžujú už bez tak dlhú a náročnú byrokraciu na úradoch.</p> <p><i>Inštrukcia: Ste otvorený dialógu a rozumné argumenty vás presvedčia. Kým budete čakať, kto za vami vojde, môžete premýšľať nad tým, aké argumenty by vás osobne presvedčili.</i></p> <p>Pokiaľ vás argumenty aspoň trochu presvedčia, podpíšte svoje stanovisko zeleným perom.</p> <p>Pokiaľ sa stalo, že vás skupina nielenže nepresvedčila, ale ich prístup vo vás vyvolal pocit, že celý proces treba zastaviť, podpíšte hárok červeným perom.</p>
<p>Dvere číslo 512</p>	<p>Na participáciu treba odborníkov a odborníčky, ktorí v inštitúciách chýbajú.</p> <p><i>Inštrukcia: Ste otvorený dialógu a rozumné argumenty vás presvedčia. Kým budete čakať, kto za vami vojde, môžete premýšľať nad tým, aké argumenty by vás osobne presvedčili.</i></p> <p>Pokiaľ vás argumenty aspoň trochu presvedčia, podpíšte svoje stanovisko zeleným perom.</p> <p>Pokiaľ sa stalo, že vás skupina nielenže nepresvedčila, ale ich prístup vo vás vyvolal pocit, že celý proces treba zastaviť, podpíšte hárok červeným perom.</p>

Spoločná inštrukcia pre osoby angažujúce sa za participáciu:

Dohodnite sa na stratégii. Vašou úlohou je získať "zelenú" do hárku (podpis alebo pečiatku) v čo najviac dverách. v čo najkratšom čase. Môžete sa spolu radiť podľa toho, na aké problémy a bariéry narazíte. Môžete sa do dverí pokúsiť vrátiť, môžete sa rozdeliť. Čas je však obmedzený.

Máte čas 20 minút.

<p>Dvere číslo 112 Starosta obce</p>	<p>Súhlasím s začatím participatívneho procesu pri tvorbe Komunitného plánu rozvoja sociálnych služieb</p> <p>Pečiatka/podpis</p>
---	--

<p>Dvere číslo 212 Predseda finančnej komisie</p>	<p>Súhlasím s začatím participatívneho procesu pri tvorbe Komunitného plánu rozvoja sociálnych služieb</p> <p>Pečiatka/podpis</p>
<p>Dvere číslo 312 Predseda sociálnej komisie</p>	<p>Súhlasím s začatím participatívneho procesu pri tvorbe Komunitného plánu rozvoja sociálnych služieb</p> <p>Pečiatka/podpis</p>
<p>Dvere číslo 412</p>	<p>Súhlasím s začatím participatívneho procesu pri tvorbe Komunitného plánu rozvoja sociálnych služieb</p> <p>Pečiatka/podpis</p>
<p>Dvere číslo 512</p>	<p>Súhlasím s začatím participatívneho procesu pri tvorbe Komunitného plánu rozvoja sociálnych služieb</p> <p>Pečiatka/podpis</p>

Kvíz

1. Uveďte aspoň tri metódy zapájanie verejnosti:
2. Uveďte aspoň 1 oblasť, pri ktorej zapájanie verejnosti nie je vhodné:
3. Uveďte slovenský ekvivalent slova stakeholder
4. Opíšte model koordinačnej skupiny
5. Vysvetlite pojem deliberácia
6. Opíšte „kontinuum stupňov zapájania verejnosti do verejného rozhodovania“

-----

7. Rozstrelová otázka: koľko tlesnutí jednou rukou je možné stihnúť na minútu? Video: [Most one-handed claps in one minute - Guinness World Records](#) (Zastaviť po 1:13 a nechať skupinu tipnúť výsledok. Následne pustiť video ďalej, kde sa objaví správny výsledok - 427.)